

Autor: mr Draženko Lukač

Sistem obračuna troškova po radnom nalogu

Sistem obračuna troškova predstavlja skup načela, metoda i postupaka obrade predmeta obračuna, tj. stvarnih troškova i ostvarenih učinaka s ciljem zadovoljenja sledećih informacionih potreba:

- ✓ obezbeđenje informacija o ceni koštanja učinaka za potrebe bilansiranja zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda, kao i osnovnih sredstava, alata i sl. proizvedenih u sopstvenoj režiji, od strane finansijskog knjigovodstva u skladu sa važećim računovodstvenim propisima i standardima;
- ✓ obezbeđenje informacija kratkoročnog analitičkog obračuna rezultata preduzeća za potrebe planiranja i kontrole troškova, prihoda i rezultata preduzeća po organizacionim delovima, grupama proizvoda, proizvodima, i sl;
- ✓ obezbeđenje informacija za potrebe formulisanja politike cena i formiranja cena proizvoda i usluga preduzeća;
- ✓ obezbeđenje informacija za potrebe donošenja poslovnih odluka.¹

Savremena podela sistema obračuna troškova je zasnovana na načinu alokacije indirektnih troškova proizvodnje, pa tako imamo:

1. tradicionalne sisteme obračuna troškova, i
2. savremene sisteme obračuna troškova.

Razlika je u načinu alokacije indirektnih troškova proizvodnje na proizvode. Tradicionalni pristup to čini preko mesta troškova, a savremeni preko aktivnosti.

Tradicionalni sistemi obračuna troškova su prilagođeni vrsti proizvodnje. S obzirom na vrstu proizvodnje razlikuju se dva osnovna sistema obračuna troškova:

1. sistem obračuna troškova po radnom nalogu, i
2. procesni sistem obračuna troškova.²

¹ Stevanović, N, Malinić, D, Milićević, V, (2009), *Upravljačko računovodstvo*, Ekonomski Fakultet, Beograd, str. 230 – 231.

² O razlikama između ova dva sistema troškova videti više: Horngren, T, C, Datar, M, S, Rajan, M, (2012), *Cost Accounting*, Pearson Prentice Hall, New Jersey, p. 100 – 102.

Kako funkcioniše sistem obračuna troškova po radnom nalogu?

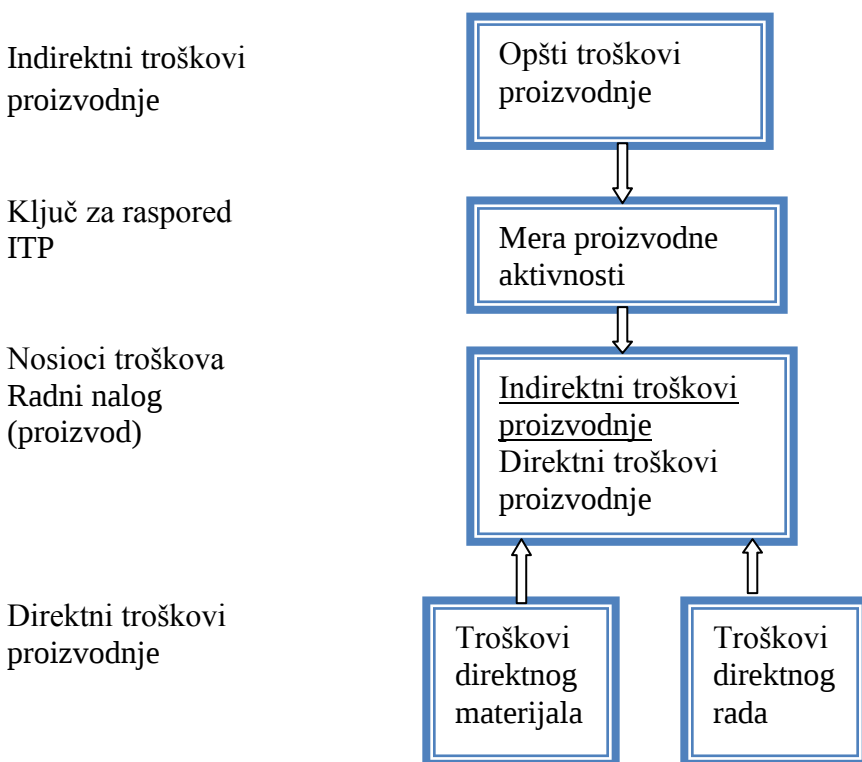
Sistem obračuna troškova po radnom nalogu:

- ✓ primenjuje se na proizvodnju po narudžbi,
- ✓ proizvodnja se odvija po osnovu radnog naloga,
- ✓ radni nalog – količina proizvoda ili serija proizvoda koja se mora proizvesti u određenom roku prema narudžbi kupaca,
- ✓ za svaki proizvod ili seriju proizvoda otvara se poseban radni nalog
- ✓ radni nalog – privremeno mesto troškova,
- ✓ po radnom nalogu se evidentiraju, prate i alociraju troškovi proizvodnje.

U sistemu obračuna troškova po radnom nalogu, *troškovi proizvodnje* se obuhvataju: po mestima troškova – analitičko knjigovodstvo mesta troškova, po radnim nalogima – analitička evidencija nosioca troškova, po proizvodima – analitičko knjigovodstvo gotovih proizvoda. U skladu sa relevantnom profesionalnom računovodstvenom regulativom, ovaj sistem obračuna troškova razdvaja troškove proizvodnje od troškova perioda (troškovi prodaje i uprave).

Direktni troškovi proizvodnje (troškovi direktnog materijala i rada) direktno se raspoređuju na radne naloge. Indirektni troškovi proizvodnje (opšti troškovi proizvodnje) raspoređuju se na radne naloge na temelju stope dodatka (ključa za raspoređivanje).

Na sledećem dijagramu je prikazan obračun troškova po radnom nalogu:

Faze obračuna troškova po radnom nalogu:

1. utvrđivanje radnog naloga koji je izabran kao nosilac troškova,
2. utvrđivanje direktnih troškova proizvodnje za radni nalog,
3. utvrđivanje ključa za raspoređivanje opštih troškova proizvodnje,
4. izračunavanje stope dodatka opštih troškova proizvodnje na radne naloge
5. izračunavanje iznosa opštih troškova proizvodnje za svaki radni nalog, i
6. izračunavanje ukupnog troška proizvodnje radnog naloga dodavanjem direktnim troškovima proizvodnje alocirane opšte troškove proizvodnje.

Na sledećem dijagramu je prikazan računovodstveni postupak evidentiranja troškova u sistemu obračuna troškova po radnom nalogu:

